

Gryta

Allmänna varvet

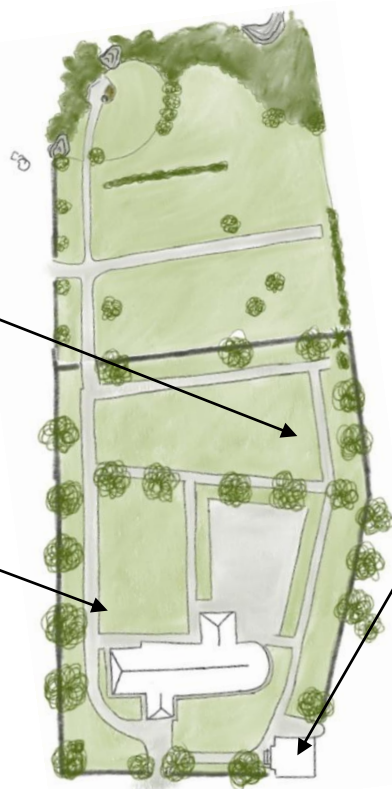
Alla har rätt att komma i vigd jord, oavsett ekonomiska förutsättningar och status. Kyrkogårdarna delades ofta in i områden där gravplatser kunde köpas, och områden med kostnadsfria gravplatser. Dessa områden kunde kallas allmänna linjen eller allmänna varvet. Här begravdes människor i den ordning de dog, vilket medförde att makar inte fick ligga bredvid varandra. De anhöriga hade varken gravrätt till eller bestämmanderätt över gravplatserna, men ibland satte de ändå upp en liten gravsten. Det här gravplatssystemet upphörde först 1964. Allmänna varvets karaktäristiska utseende idag är en tät följd av små gravstenar. Här på Gryta kyrkogård finns inom allmänna varvet några mindre stenar bevarade, till exempel "Far" och "Mor" som gravsatts ett stycke ifrån varandra.

Gömda stenar och glömda livsöden

Ibland finns tydliga minnen av både människor och deras liv, och ibland har både stenar och de som vilar under dem sjunkit in i tidens glömska. Vem var Matilda Jörl som 1921 gravsattes här?

Om Gryta kyrka

Kristendomen kom troligen till bygden redan på 1000-talet, och man kan anta att det tidigt fanns en träkyrka på platsen. Redan 1100-1200 byggdes de äldsta delarna av Gryta kyrka. Under 1400-talet byggdes kyrkan om och till, med torn, vapenhus och sakristia. Då slogs också tegelvalven och fick sina vackra målningar, daterade 1487, och troligen utförda av en av Albertus Pictors lärjungar. Kyrkan byggdes delvis om efter en brand på 1500-talet. Från sekelskiftet 1700 och det följande århundradet tillkommer bland annat predikstol och altarpuppas. Under det sena 1700-talet fortsätter renoveringen: den övre delen av tornet tas bort, nya fönster ger ljus och valven målas vita. Först vid restaurering 1929-30 kommer de vackra takmålningarna fram igen, till glädje för nya generationer. Vid kyrkogårdens bortersta kant står klockstapeln från 1752.

Spenska gravkoret

I kyrkogårdens sydöstra hörn lät familjen Spens år 1802 uppföra ett mindre gravkapell i gustaviansk stil. Kapellet är putsat gult, med grå granit i bland annat socklarna. I kapellets övre plan finns porträtt av byggherren greve Carl Gustav Spens (*1741 †1816) som var ägare till Salnecke och Höja. Där finns även en sten med inskrift angående släktens egendomar. I kapellets nedre plan, under jord, har generationer av släkten Spens fått sin sista vila, särskilt i ett enkelt kolumbarium med plats för urnor. Släkten Spens härstammar ursprungligen från Skottland, och en anfader som var skotsk baron kom till Sverige på 1600-talet. År 1628 blev han svensk friherre och släkten blev en av de svenska adelsätterna.

Upptäck kyrkogårdarna!

Kyrkogårdarna är ett levande kulturarv.

Det vi lyfter fram här är bara några exempel på historia, kultur och minnen av alla de generationer som levt och verkat här i vår bygd. Kyrkogårdarna rymmer givetvis så mycket mera!

Har du kunskaper, historier, minnen och fakta du vill dela med dig av? Kontakta församlingen på 0171-46 00 70 eller e-post lagunda.forsamling@svenskakyrkan.se och berätta!

När vi gör nästa version av *Upptäck kyrkogårdarna* hoppas vi att vi ska ha fått in mycket material så att de kan bli mycket mer intressanta och utförliga än i denna första version.

Fler kyrkogårdskartor

Foldrar över samtliga kyrkogårdar finns att hämta på Kyrkstugan, Ängsvägen 8 i Örsundsbro.

Du kan också hitta dem på webben, www.svenskakyrkan.se/lagunda

eller ringa 0171-46 00 70 för att få dem hemskickade.

Du som möjlighet kan även hitta och hämta kartor via din telefon och QR-koden nedan till höger.

Upptäck kyrkogårdarna

Ett levande kulturarv